

Şeyi söyleyeyim baştan, yani Sur' daki olaylar sonrasında çıkan, ortaya çıkan tahribat açısından söylüyorum. Benim bireysel olarak dava almam söz konusu olmadı yani şu an halihazırda baktığım bir davada yok. Çok fazla mal mülk açısından yani, tazminat hukuku açısından söylüyorum, davaya konu edilebilir bir şey de ortaya çıkmadı. Onların birçoğu, yani yıkılan evler, mülkiyet hakkının ihlaline ilişkin ,mülklerini kullanamamaktan dolayı insanların mağduriyetine ilişkin dosyaların tamamı, 5230 sayılı yasa ile kurulan zarar tespit komisyonlarına yönlendirildi. Yani orada bir idari mekanizma ile o mağduriyetlerin giderileceği söylendi. Bir mevzuattır yani, o zaten doğrudan davada açamıyorsunuz o zaman. Bildiğim kadarıyla da, evet yani çokçada başvuru yapıldı komisyonlara ve komisyonlar çok cüzi miktarlar önerdiler.

Yani bu Diyarbakır Valiliği bünyesinde kurulan zarar tespit komisyonları, siz bilirsiniz belki eskiden bu köy yakma- boşaltmaları için çıkarılan bir yasa, o geçmişe dönük zararları. Ama bundan sonra , şey deniliyor, yani temel kıstas şu,terör. Zarar terörden de kaynaklı olsa veya terörle mücadele eden devletin sebep olduğu maddi zararları biz karşılıyoruz diyorlar . Ama yani çok etkili bir mekanizma değil. Adil bir tatmin düzeyi sağlayan bir şey de değil. Sonuç alıcı kararlar veren bir mekanizmada değil doğrusu. Ama binlerce başvuru yapıldığını çok iyi biliyorum. Hatta bir dönem kaymakamlıklar ve onlar tarafından yine komisyon tarafından, kira yardımı kısmen yapıldığını da biliyorum.Onun dışında hani doğrudan belki o komisyonlarda tatmin olacak şekilde karar almamış insanların idare mahkemelerinde açtığı davalar olabilir, emin değilim.

Konuya dair de böyle bir çalışmam da olmadı doğrusu. Sadece o olabilir yani onun dışında pek bir yargılama margilama düşünmüyorum Ama diğer taraftan hani dersiniz ki, peki cezai soruşturmalara maruz kalan insanlar oldu mu? Onlardan da çok fazla insan oldu. Yani kalan sivillere yönelik te ceza davaları oldu. O bir kısım davalarda hala sürüyor. Yargılanmalar sürüyor.

- (Soru anlaşılamıyor)?

-Ha öyle mi?

Baştan o zaman söyleyeyim .Yani olaylar nedeniyle ortaya çıkan maddi manevi tazminat dosyalarına ilişkin doğrudan açılan dava pek yok. Orada maddi zarara uğrayan, yani mülkü, evleri hasar gören insanlar, yıkılan insanlar daha çok Diyarbakır valiliğinde oluşturulan bir komisyona başvurdular.

Zarar tespit ve tazminat Komisyonu adında çok yıllar önce kurulmuş bir tazminat komisyonu var

Yani bu konuda binlerce başvuru yapıldığını biliyoruz. Ama bu komisyonların, bu başvurulara karşı başvuruvcuların böyle adil tatminini sağlayacak kararlar vermediğini söyleyebiliriz.

-????????????????

2000, 3000 , 5000 gibi TL rakamlarla yani maddi tazminat ödemeyi öneriyorlardı ve bildiğim kadarıyla da yani hani birçok insan da bu ödemeleri kabul ettiler. Devletle bu anlamda sulh oldular yani.

- Bu önerilen miktarlar, bu kamulaştırma şeyleri falan bellimi?

-Kamulaştırmadan bahsetmiyorum. Sadece zarar. Oo başka bir boyut. Evet, yine kaymakamlıklar ve Sosyal Yardımlaşma vakıfları üzerinden bir kaç ayı geçmeyecek şekilde

kira yardımı yapıldığını biliyoruz. Genele yönelik olmasa bile bir kısım mağdurlara yönelik böyle bir kira yardımı da söz konusu oldu geçmişte.

Sur'daki kamulaştırma ise 2015 yılında yaşadığımız bu yıkım sürecinden bağımsız bir mesele. Bu genel kamulaştırma, Sur ile ilgili genel kamulaştırma, 2015'ten de çok önce alınmış bir karar, bakanlar kurulu kararı..

Ama 2015'teki bu olaylar aynı zamanda bu kamulaştırma meselesini de hızlandırdı.

Uygulanmasını hızlandırdı. Çünkü yıkılan evler nedeniyle bir an evvel bu kez de kamulaştırma işlemlerine başlamış oldular.

Kamulaştırma kapsamında bu Sur mağdurlarının mülkleri için tespit edilen bedeller, kendilerine önerildi. Bir kısmı yine sulh oldu. Bu ödemeleri kabul etti. Diğer kısmı ise halen yargıda devam ediyor. Yani bildiğim kadarıyla birçok dosya vardı.

Bir çok dosya var, dolayısıyla şey yani hani iki mesele iç içe geçti. Zamansal olarak da böyle çakışınca insanlar 'ya ne oldu acaba bu yıkım sonrası hemen bir de kamulaştırma kararı mı alındı 'gibi bir karman çorman bir mesele ortaya çıktı. Oysa bu Sur'daki genel kamulaştırma meselesine ilişkin biz henüz bu olaylardan çok çok önce açtığımız davalar vardı. Bu kamulaştırma kararlarının iptali için, hatta Diyarbakır barosu için de açmıştık. Ben de içindeydim. Dava dilekçesini onların biz hazırlamıştık.

O nedenle yani hani kamulaştırma meselesi ile bu son 2015 ve sonrası yıkımlar, bu çatışmalı süreç birbirinden bağımsız bitti.

OHAL'in ilanından sonra kapatılan burada bir Mezopotamya Hukukçular Derneği adında bir derneğimiz vardı avukat arkadaşlarımızın kurduğu . onlar Sur mağdurlarına ilişkin kapsamlı bir çalışma yürütmeye çalışıyorlardı o dönem. bildiğim kadarıyla.. Çalışmaları hangi aşamada kaldı çok emin değilim ama. eğer imkanınız varsa Özgürlük İçin Hukukçular Derneği olarak halen devam ediyorlar . Yani tam isimleri de böyle. Bizim burada yer alıyor. O avukat arkadaşlarla, bu dernekle bir temas sağlarsanız ..

-Ben konuşmuştum sanki

-Görüşünüz mü?

- Evet , görüşüm evet..

Bir çok Genç Avukat arkadaş vardı da, şimdi bir isim..

- Bir hanımefendi vardı orda

-Özgürlükçü Hukukçular Derneği bir şey yaparsanız onu bulursunuz ya.. En son yerleri de aşağı sokaktaydı ama çok şu an emin değilim neredeler. Polisle bu yargısal sürece ilişkin belki daha güncel ve daha somut bilgileri oradan edinebilirsiniz. Biz biraz başka meselelerin peşine düşünce aslında ıskalıyoruz birçok konuyu .Hiç şu an vakıf değilim ya çok fazla vakıf değilim bu duruma.

Gülşen Özbek'le temas kurabilirsiniz belki .Avukat Gülşen Özbek

Muhtemelen de odur.

-Numarası var mı sizde?

-Ben vereyim size.

506 504 20 43

Yanılmıyorsam şube başkanları da Bünyamin Şekerdir.
Bir Avukat Bünyamin var ama Oysa ; 535 952 99 56
Umarım odur.
Bunlardan daha belki güncel bilgi alabilirsiniz diye.

Onun dışında ne sormuştunuz? Ben bu gün kusura bakmayın öyle bir yorgunum ki sabahtan beri yazı yazıyorum..

-

Sıkıntı yok Sıkıntı yok.

-İHD'nin yayınladığı bir rapor var biliyorsunuz. Sizce bu davada insan hakları açısından ki Tahir Elçi de bu konun içinde, ondan bahsedebilirsiniz..Şeyide bilmiyorum, devam eden bir davadan bahsedebilmek?sizi de şey yapmak

- Yok bir sıkıntı yok, bizim açımızdan, dava açısından bir sıkıntı yok..

-Tahir Elçi'nin öldürülmesi ile ilgili nasıl bir? Sonuçta bağımsız olaylar değil..

-şöyle söyleyelim.Çok katı bir nedensellik bağı koymaya gerek yok gibi bazı olaylar arasında ama, yani şunu söyleyebiliyor muyuz? Sur olayları olmasaydı Tahir Elçi ölmezdi..

Söyleyebiliriz gayet tabi ki yani . Sur olayları olmasaydı Tahir Elçi gidip orda o açıklamayı niye yapacaktı? Yani gelin biz Dört Ayaklı Minare' ye örtü örelim ya da restore mi edelim diyeceklerdi. Hayır..Aslında Tahir Elçi tam olarakta biraz hani o olayların önüne ne kadar geçebilirsiniz hesap ve kitabıyla hareket etti. Maalesef yani orada hayatını kaybetti ama Sur olaylarında kategorik olarak sizin ihlal edilmedi diyebileceğiniz bir hak yok ki.

Sur'da Mesela herhangi bir birey olarak sizi yaşıyorsanız hangi hakkınız ihlal edilmemiş olabilir?

Yaşam hakkı, seyahat hakkı , mülkiyet hakkı ,eğitim öğretim hakkı . Kategorik olarak tüm haklar.. Anayasada tanımlansın, tanımlanmasın tüm haklarınız ihlal edildi. Maalesef koca bir kenti yok ettiler. Şimdi yeni projeler yapılıyor ama o projeler işte Toledo projeleri, zaten Ahmet Davutoğlu bu aralarda gündemde ..Çok anlamlı projeler de ortaya çıkmadı Anlamlı bir şey de yapmadılar. Yani öyle görünüyor. Onları Kime nasıl teslim edecekler onu bile bilmiyoruz yani .Bu yerleşim falan bildiğim kadarıyla henüz yok yani.

-Bu belirsizlik süreci varya bunu yasal olarak nasıl şey yapıyorlar? Yani bunun yasal dayanağı nedir?Nasıl yasal bir şeye oturtuyorlar?

- Şu mevcut halin mi yani?

-Evet, evet, bu belirsizlik, o davaların devam etmesi, açılan davalar vs. Mutlaka bir hukuki şeyi vardır

-Şöyle yani şimdi..En çok sıkıştığımız yer biliyor musunuz? Yani hukuken bunun karşılığı nedir sorularıdır. Türkiye'de son 4 yıldır zaten hukuk denen bir şey yok. Ya ortada bir anayasa yok. Kimse bir anayasadan bahsedemez. Bazen fantezi düzeyinde işte 'efendim yeni anayasa yapalım ,yeni anayasa yapalım' Bu iktidardan yeni anayasa yapalım talepleri yapılıyor . Yani bizim milletvekilleri de bazen böyle çıkışlar yapıyor. İnsan şaşırıyor. Ya bu hükümetten istenebilecek en maksimum, en ideal hukuksal çağrı, bence 'mevcut anayasaya uyun. Mevcut hukuku uygulayın ' çağrısı olabilir. Ortada bir şey yok ki. Kimse anayasaya uymuyor. Anayasada bana bir hüküm gösterin ki bu hükümet şu an uyuyor.. Yani yargı bağımsızlığına mı uyuyor?

Binlerce dosya,yani hükümetin radarındaki tüm dosyalarda zaten kendileri karar veriyorlar ya da talimat veriyorlar. Temel insan hakları konusunun hangisine acaba tam uydularda , bu günkü anayasayla sağlanan güvencelere yakın bir şeyler yapıldı ki . Çoluk çocuk cezaevlerinde, kadınlar cezaevinde, binlerce insan cezaevinde, düşünceyi ifade hürriyeti ortadan kalkmış, basın hürriyeti zaten sıfırın dibine vurmuş altına vurmuş.Dolayısıyla De facto yürüyen bu meseleleri, bir yerde siz bir hukuka uyduramazsınız. Bunun hukuksal hiç bir dayanağı yok . Yani sadece Türkiye'de şu an yapılan şey şudur. Fiili olarak hükümet kendi statüsü açısından ne gerekiyorsa onu yapıyor. Diğerini de ortaya karışık bırakıyor. Dolayısıyla insanlar bu süreç içerisinde, bu belirsizlik içerisinde oraya buraya koşturuyorlar. Hatta bu koşturmaya içerisinde kimi zaman önümüze yargı engeli bile çıkıyor. Teorik olarak yargıya gitme engeliniz bile var. Yani KHK lıların diyelim ki atılması. Adamların başvurabileceği tek bir mekanizması yoktu .Sonra da ne yaptılar size bir OHAL inceleme Komisyonu kuralım dediler . Şimdi Sur'dakilerde keza yine öyle..Siz Sur'u, eğer bin tane evi yakmış-yıkılmışsanız, bu insanlara , hadi gidin tazminatınızı almaya çalışın. Hadi bu devlette, bu devletin hukukunu işleterek hesap sormaya kalkın... nereye gidebilirsiniz? Teorik olarak İdare Mahkemesi dersiniz, yani bu idari eylemdir. Bu idari eyleme karşı dava açabilirsiniz . Ama gittiğiniz an size derler ki 'hayır, siz doğrudan dava açamazsınız. Önce gidin Diyarbakır Valiliği Zarar Tesbit Komisyonuna başvurun' .. Davanız ordan reddedilir. Komisyona gidersiniz, size derler ki 'buyur sana 3000 .Ben böyle takdir ettim ister al, ister alma '. Şimdi o noktada hangi vatandaştan siz ' Hayır ben bunu istemiyorum. Ben davamı sürdüreceğim' diyebilmesini ya da deme iradesi göstermesi bekleyebilirsiniz ki ..Ya o mağduriyet içerisinde, inanın akşam eğer başını sokacağı bir yeri yoksa, bir çadırı yoksa, çocuğuna verebileceği iki lokma ekmeği yoksa bin lira da önerseniz kabul eder. Lanet olsun der, yani ben şu an ayakta kalmak istiyorum. ileride şu kadar para alma fantezisi bir tarafa bırakıyorum. Birçok insan bu halde kabul etti. Yani yoksa diyelim ciddi bir kamusal irade ya da yerel unsurlar, Sur olaylarında bu mağdurlara sahip çıkırsa idi bu mesele bu noktaya gelir miydi? Bu şu an birçok mağduriyet yaşanabilir miydi? Yani o dönem biz çok şey eleştirdik. Siyaseti, yerel yönetimleri, belediyeleri.. Tam bu eleştiriler sürerken, belki yerel unsurlar bir şeyler yapar bu mağduriyetlere karşı organize olur derken, bir baktık bu sefer onların tepesine bindiler. Belediyeleri almaya başladılar. İşte kayyumlar atanmaya başlandı. Yani topyekün bir seferberlik hali var ortada. Bu nedenle bunun hukuken bir karşılığı yok. Bu topraklarda yaşanan şey de münferit terör merörle mücadele meselesi değil ..Yani. 2015 /7 Haziran'ın dan sonra, yaşadığımız bütün bu Sur'un da bir parçası olduğu bu sivil yaşam alanlarındaki bu harabiyet 2014 yılında Milli Güvenlik Kurulu'nda ele alınmış, planı yapılmış bir çöktürme planıdır.

- Çöktürme programı dedikleri o zaman bu diyorsunuz..Direkt söylediler yani

- Tabii budur..Bir ayağı siyasettir. Bir ayağı kent merkezli yaşam, sivil yaşam alanlarındaki, bu sözüm ona siyasetin diyelim örgütlenme anlayışıdır. Mahallelerdir, komisyonlardır. Çözüm sürecinde bayağı bir örgütlenmişti siyaset yani ..Kürt siyaseti DTK sıyla, işte mahalle komisyonlarıyla vs. Budur mesele bu.. Yani bunun hukuken bir karşılığı yok. Bu olağanüstü bir durumdur. Olağanüstü ve yasadışı, hukuk dışı bir faaliyet alanıdır. Yani bunu böyle hukuken bir yerden kimse kılıf bulamaz.

Bunların birçok önemli bir şeyi de yani pek konuşulmuyor ama. Sur, Cizre Yüksekova yani bu sivil yaşam alanlarındaki bu orantısız müdahaleyi yapan ve yöneten askeri rütbelerin ,

komutanların tamamının 16 Temmuz ,15 Temmuz darbesinde görev almış komutanlar olması da tesadüfi değildir.

Yani evet çöktürme planı çok önceden alınmıştı. Uygulayıcıları yine tabii ki de asker olacaktı . Planın çizildiği gün itibariyle de bu böyleydi Ama fetöcü, içindeki bu fetöcü komutanlar da, tıpkı 80 darbesinde nasıl ki ortamı darbeye uygun hale getirme anlayışı içerisinde iseler, 2016'yı 15'ten itibaren bu sivil yaşam alanlarındaki bu sert müdahaleler ile bir yandan, evet, lokal olarak buralardaki nihai hedeflerine ulaşmak istiyorlar, ama bu operasyonları yöneten komutanların tamamının da fetodan ihraç ve tutuklanmalarını dikkate aldığınızda , aslında biraz da darbe için uygun ortam hazırlamadır.Yani askeri gücü ön plana çıkartacak, sivil iradeyi ortadan kaldıracak ya da pasifize edecek bir algı yaratıldı Türkiye'de ve tamamen askerin eline geçen bir şehir var. Örneğin Diyarbakır valisinin siz o gün bir etkisinden bahsedebilirdiniz? Nitekim, bizim burada işte sivil toplum, Barolar, birçok insan bu meseleler için hemen valilikle yoğun olarak temas kuruyorlardı. Ama vali o dönem bile 'elimizden tüm yetkiler alınmış, artık tüm yetki askeri güçlerdedir' diyor ve işin içerisinde sınırlıydı. Gerçekten öyleydi? Evet gerçekten de öyleydi. Yani Asker tankı Sur'a yönelttikten sonra siz artık sivil iradede oradan bahsedemezsiniz. Yani o bir yerde, aslında darbenin de darbenin de hazırlık aşaması sayılabilir.

- Hocam, o zaman bu yaşananlardan biraz iktidar partisi ve hükümeti ayırmış olmuyormuyuz böyle söyleyerek? Siz hükümetin bundan haberi olmadığını söylüyorsunuz?

-Var tamam mı var. Zaten kendime MGK'sınca, kendilerince alınmış kararlar bunlar. Kendileri bu kararı alıyorlar. Ama kendileri zaten o zaman henüz fetöyle ayrışmamışlardıki ..Yani o tarihlerde, evet ufak tefek dersanelerle, şunlarla, bunlarla ilgili bir krizler var aralarında ama devletin bekası dedikleri mesele önlerine gelince 'Evet Tamam biz biriz, yekünüz'. Ama daha sonra kendilerine yönelik bu askeri hareketin hazırlığının da bence farkına varamadılar. Burada asker çok ön plana çıktı. Tamamen ele geçirdi her tarafı .Yani bence o da gözden kaçırılmaması gereken bir şeydir. Adem Hududi'ler falan var bir kaç kişi .Öyle buralarda bu operasyonları yönetenlerin hepsi fetöcü yani..Darbeci şeyler çıktı..

- İki şekilde soralım.Birincisi uluslararası hukuk bağlamında bu olaylar daha devam ederken, işte sivillerin terörist muamelesi görmesi hatta sivil kayıplarının yaşanması uluslararası hukuk açısından Türkiye'nin ne gibi bir defans şeyi var? savunma şeyi var? ya da hiç bir şey yapıldı mı yapılmadı mı? Onu da bilmiyor. İkincisi savaştan sonra, yıkımların çoğu savaştan sonra yapıldı. Onlarında uluslararası , Tarihi bir şehir olduğu düşünülürse, onlarında uluslararası hukuk açısından yeri neresidir?

-Şimdi o tarihte yani Cizre'de de Sur'da da bu yıkımların bu savaşın en tepede zirvede devam ettiği süreç içerisinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne birkaç tane başvuru yapıldı. Yani o başvurular aslında hepsi de şeydi. Tedbir talepli başvurular, yani derhal mahkemenin ,aslında, konuya dair hemen bir karar vermesi gereken başvurulardı. Herhangi bir tedbir kararı verilmedi. Gerçi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yani o başvuruların aciliyetine yakışır şekilde hükümetten savunma istedi. Hemen bildirimde bulundu. Geri bildirimde bulunarak hükümete şu, şu, şunları soruyorum, siz ne yaptınız? Yani işte Cizre'de bodrum'dakilere ya da işte yaralı sivillere yönelik nasıl bir sağlığa erişim hattı sağladınız? Kolaylık sağladığınız? diye sordu . Fakat dosyalar karara çıkmadı. Bu olaylar tam olarak tüm sıcaklığını kaybettikten sonra Avrupa insan Hakları Mahkemesi bu dosyaları görüştü ve ilginç bir şekilde prosedürel bazı meselelerle bu başvuruları reddetti.

Yani uluslararası hukuk dediğimiz mesele de aslında yani ülkelerin çıkarlarından bağımsız bir mesele değil. Maalesef uluslararası yargı mekanizmaları da bu uluslararası siyasetten bağımsız değil. Ortada siyasetten bağımsız bir yargı olmadığı için dönemine göre, yargıda pozisyonunu alıyor.

Terör ve terörizm meselesi söz konusu olduğu durumlarda Avrupa'da, Avrupa'nın siyasi kurumları da, Avrupa'nın yargısal kurumları da aslında farklı pozisyonlara bürünebiliyorlar. Yani Sur ve Cizre meselesi de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi , (daha öncesi de vardı Roboski 'te de aynı şeyi yaptılarda,) gerçekten güvenlikçi politikalarından yana, olmasa bile güvenlikçi politikaları ne kadar orantısız olursa olsun gözardı eden, görmezden gelen bir karar verdi. Bunu yaparken de suçu hep böyle yani temel hak ve hürriyetlerin özünü koruyacak bir anlayışla değil daha çok bu mekanizmaları işletirken ki prosedürel eksikliklere vurgu yaparak Yani bir Ali cengiz oyunuyla bir hile hurdayla bir şekilde işin içinden sıyrılmaya çalıştı. O dönemde böyleydi. Ama uluslararası hukukta size şunu söyleyeyim yani her devletin egemen pozisyonu itibarıyla kendini koruma hakkı var. Yani siz Diyarbakır kentini işgal etmeye kalkarsanız ister içeriden, ister dışarıdan yani devlette müdahale eder. Ama müdahale ederken nasıl müdahale ettiğiniz çok önemli. Yani bir kenti yok edecek bir müdahaleyle siz bir yere varamıyorsunuz.

-Çatışmalardan sonra yani aslında her yer de yıkılmadı, bazı bölgeler yıkıldı. Bunu hukuksal olarak nasıl bir çerçeveye oturtuyorlar? Savaş olan yerlerde davalar var mı? Nasıl oraları yıktılar?

Bir şey söyleyeyim mi? Bence adamlar çok şaşkın. Avrupalılar anlamaya çalışıyor. Yani hani şöyle, herhalde soruyu şöyle algılamamız lazım. Hangi ulusal ya da uluslararası meşru hak temelli ile oralara girdiler? Nasıl orayı.. Evet bir savaş hukuku da var. Savaş'ında bir hukuku var. Uygun sebepler ortaya çıktığı zaman siz savaşırsınız. Devletin güvenliği söz konusu olduğunda savaşırsınız ama şöyle düşünelim. Diyarbakır'da bir banka soygunu var içeride rehinelere var. 5 kişi de, 5 tane de soyguncu var. Silahlara dayanmış 20 tane de rehine var. Yani siz ne yapacaksınız, o bankayı havaya mı uçuracaksınız?

La Casa De papel güzel bir örnekti yani bence gündemde. Ben hala izleyemedim ikinci kısmını da. Şunu söylüyoruz, bakın burada, Sur'da birtakım asayiş problemleri vardı. Bu kentte yaşayanda bilir. Ülke de bunu bilir. Herkes de bunu bilir. Asayiş sıkıntıları vardı. Her zaman da var. Ama bu bir kenti, bir semti yani , neredeyse sadece savaş uçağı yoktu hakikaten. Sadece hava harekatı yapılmadı. Ama karadan yapılması gereken tüm sevkiyatlar, tüm müdahaleler yapıldı.

- Orantısız güç kullanıldı yani

-Mesele o. Yani mesele bu. Yoksa size şunu söyleyeyim yani asayiş problemleri olabilir. Siz Sur'u 3 ay boyunca hiç bir müdahale yapmaksızın dışarıdan koruyarak, güvenlik önlemleri alarak, giriş çıkışları, gıdayı, erzakını, her şeyi kontrollu bir şekilde siz korumaya çalışsanız 3 ay, 4 ay, 5 ay bir şey kalır mı sizce? Doğal olarak bitmez mi? Eğer dışarıdan bir sevkiyat yapılamıyorsa, bir silah gönderilemiyorsa, içeriden başka türlü bir haber ya da lojistik alımına yönelik bir şey olmuyorsa zaten süreç içerisinde siz orayı kontrol altına alır, yavaş yavaş bitirirsiniz. Yani dolayısıyla örneğin, yani 20 tane militanın olduğu Sur ilçesinde, o 20 militan

yerin dibine doğru kazı yapıp Türkiye Cumhuriyeti'nin altına dinamit atmıyordu. Atamazda zaten böyle bir imkanı yok.

Ya da ben biraz daha abartarak söylüyorum. 20 militan Sur'u ele geçirmiş, burası benim diyor. Örneğin, çocuklar, 18 yaşında çocuklar..YDGH diyorlardı ya.Tamam sizin olsun. Ben buraları kapattım. Hadi buyurun sizin olsun. İçeride hangi oyunu oynayacaksınız denilemez miydi? Denilebilirdi üç ay beş ay..Kontrol altında tutulurdu.Ve en nihayetinde bir yerden sonra birileri derdi ki 'Ya biz ne yapıyoruz burada. Biz kime karşı, neyin hendeğini, neyin barikatını kuruyoruz?' . Veya işte o gün itibariyle onların sahip olduğu o moral motivasyonu çocukların, süreç içerisinde biterdi. Emin olun ki bu böyleydi. Ama hayır . Orada şuydu. Orada bir mesaj verildi. O çöktürme planı dediğim mesele zaten tamamen budur. Yani sen içeriye müdahale etmiyorsun. Onunla aslında sen kürt siyasal hareketine, kürtlere, Türkiye'deki demokratik güçlere, her tarafa bir mesaj veriyorsunuz. Kimi zaman da Avrupa'ya veriyorsunuz, bu şekilde veriyorsunuz. O başka bir şeydir yani o daha farklı bir anlayıştır. Operasyonu sadece efendim Sur içerisindeki 30-40 tane YDGH'lı çocuğa haddini bildirme operasyonu değilki..

-Ekonomik olarak bu kadar askeri yığmakta saçma olur..

- Tabiki yani bunun maliyetine bakarmısınız? Böyle bir maliyet böyle bir hareket tarzı başka bir mesajdır.

..***** (soru anlaşılamadı)

Geliyor maalesef ama biz de hani Türkiye'de bir yere oturtamıyoruz.

- Belediyenin Sur'u kurtarmak ya da işte ***?**

-mevcut belediyenin?

Yani benim bildiğim yok ve bilebildiğim kadarıyla da olmayacak ,olamazda. Çünkü Sur'la ilgili şu yapılabilir, yani kısmen bu tarihi ve kültür varlıklarının korunmasına ilişkin tabii ki de projeler geliştirilebilir. Yapar da muhtemelen yapılır da. Büyükşehir Belediyesi'nin Sur Belediyesi o konuda bir çaba gösterebilirler .Ama top yekün bu sivil yaşam alanında, her şeyi böyle her meseleye el atıp onu iyileştirmek çok devasa bir külfeti gerektiriyor. Ben çok bu konuda bir şey yapabileceklerini sanmıyorum. Yani bu ancak merkezi hükümetin ciddi bir fonlaması ile olabilecek bir şey, ki nitekim onların da kısmen yaptığı şeyler, bir kaç evi yapı yapıyorlar ama o da çok anlamlı değil.

..*****

- Onlar da evet maalesef.

-Mesela işte orada militanlar var, işte orada terörist, işte bunu hukuka uyduruyor. İşte ellerinde silah var vs.Diğer açıdan bu acele kamulaştırmalarında işte ben burada güvenliği sağlamak için, bu insanların dönüşünü hızlandırmak için vs. Ya da bu şeyleri korumak için yaptım. Biraz o hukuk dilinden, o hukuk diliyle nasıl oynuyorlar? O manüplasyon nasıl oluyor? Hem iç hukuka hem dış hukuk, çünkü baro sanırım şey yapmıştı daha önce zaten dönmüştü..Yani bir cevap falan yoktu.. Yani o hukuk diline nasıl uyduruyorlar? ne yapıyorlar?

Ya bu şeydir, bu mesela kamulaştırmalarda temel olarak Sur ile ilgili kamulaştırmalarda gerekçe güvenlik değildi. Esas gerekçesi bu yapıların eskimesi, gecekonduların çarpık oluşu, çarpık kentleşme vesaire. Yani daha böyle bayındırlık hizmetlerine ilişkin meselelerle bu kamulaştırma gündeme getirilmişti Sur'la ilgili.

Ama tabi hiç bir zaman yani 'Burada bir asayiş ve güvenlik sorunu var. O yüzden ben buraları kamulaştırıyorum' demez devlet. Hiç kimse demez, hiçbir yerde demez. Yani bunu kentsel dönüşümü yaptıkları İstanbul'da demediler. İstanbul'da da ama, Sulukule'de de zaten aynı şeydi. Daha çok bu işin diğer boyutuna, yani yapılar boyutuna atıf yapar. Orayı referans alarak yani gerekçelendirirler. Ama Sur'da özel olarak yani her kamulaştırmanın altında yatan sebep, yani kamulaştırma çok öncedendi, kamulaştırma ile gidermeye çalıştıkları bu asayiş problemi henüz çözülmeden, bu arizi durum gerçekleşti ve mesele patlayıverdi. Bu savaş ortaya çıkıverdi. Yani aslında nihai olarak yapmak istediklerini, uzun vadede, daha o çöktürme planı meselesi devreye girince çözüm süreci sonrası ipler kopunca, hemen burada bu sefer de bu şekilde yani müdahale etmeye başladılar. Yoksa hukuken aslında bunların, bunların mesela bu müdahalelerini meşru kılacak hiçbir yerde siz yasal bir şey bulamazsınız. Uluslararası sözleşmelerde, iç mevzuat hükümleri de buna uygun değil. Yani siz, evet sokağa çıkma yasağı ilan edebilirsiniz, belirli dönemlerde yapabilirsiniz, kısa süreli yapabilirsiniz ama Türkiye'de mesela OHAL ilan edildi 15 temmuz 2016'dan sonra, orada bile bakın yapılıp edilen birçok şiddet hareketlerinin hiç bir tanesi bu kadar yaygın ve sert değildi. Yani OHAL rejiminde dahi kullanmadığınız yetkileri Siz OHAL olmaksızın ülkenin büyük bir bölgesinde, bir semtinde, bir yerinde siz denemeye kalktınız yani.

İşte tanklarla toplarla bu kadar tahribat yarattınız. En basit şey şu, yani şüpheli, suç icrasında olan kişi ile karşı karşıya gelince sizin öncelikle onu sağ ele geçirme yükümlülüğünüz var. Yani bunu her hukuk sistemi, yaşam hakkını önceler. Karşıdaki teröristte olsa, eli silahlı da olsa, her ne olursa olsun, öncelikle mümkün olabilecek azami tedbirleri alıp o koşulları sağlayıp sizin devlet olarak onu sağ ele geçirmeniz lazım. E şimdi bir kentin, diyelim işte bir semtinde 40-50 militan var ve ellerinde de silahlar var. Olabilir öyle de olsun.

Yani sizin onları sağ olarak ele geçirme yükümlülüğünüz var iken sizin orada yaşayan, o bölgede yaşayan binlerce insanın yaşam hakkını ihlal edecek şekilde bir müdahale etmenizi hangi hukuk sistemi meşru kılabilir ki? Yani şunu bile yapmıyorsunuz. Tek tek girip sokak sokak militanı aramıyorsunuz. Siz bir bütün olarak topyekün bölgeyi bombalıyorsunuz. Tariyorsunuz, yani orada artık sizin şeyiniz şu, Yani şunu öngörebiliyorsunuz. Yani ben sadece militan değil aslında hepsini yok etmek istiyorum, ölen varsa da ölsün. Kasıtlı olarak Ahmet ölsün, Mehmet ölsün diye bir şeyiniz niyetiniz olmayabilir ama orada binlerce insanın yaşadığını biliyorsunuz da ölmelerini de olası görüp buna rağmen o neticeyi es geçiyorsunuz, isterse ölsün diyorsunuz. Mesela bu kadar basit aslında, korkunç bir şeydi o, onu hukukla açıklamak çok zor yani.

Türkiye'deki güvenlikçi anlayış şu hale gelmiş. Yani ben kişisel olarak böyle çok bu işin teorisinde değilim ama, görebildiğim, bu yargı mekanizması içerisinde şimdiye kadar şahit olduğum, tecrübe ettiğim kadarıyla; artık terör ve terörist algısı çok değişmiş durumda. Yani elinizde silah olmasına gerek yok terörist olmanız için.

Kürtlere yönelik, yani özellikle bu bizim Kürdistan coğrafyasında, kürtlere yönelik genel böyle bir algı ve kabul var.

Yani elinde silah tutan militandan tek farkımız, onlara göre, elinizde silah olmamasıdır o aşamada. Ama temel olarak sizi o şekilde görüyorlar.

-Potansiyel..

-Potansiyel olarak görüyorlar. O an almamışsınızdır sadece.. O an sizde görünmüyor. Yani sokakta karşılaştığınız şu anki kolluğun, polisin, askerinin, jandarmanın vesairesinin bakış açısı tamamı ile neredeyse bu diyebilirim. Aslında birçok şeyin altında da sanırım bu psikolojik eşik ve bu algı yatıyor. Bu operasyonlarda bu kadar canavarca hareket edilmesi, bu kadar, yani 'ne olursa olsun hiç önemli değil ' mantığı, aslında bir yerde insanlara, kürtlere karşı olan bu bakışı da gösteriyor. Altında bu var herhalde diye düşünüyorum yani. Kişisel olarak..

2 parametreden bunu daha somut algılayabiliriz. Kürtlerin yüzde sekseni HDP'ye , 70-80 i HDP ye oy veriyor. Hükümet, devletin tüm kurumları, sarayda dahil ,cumhurbaşkanıda dahil HDP'yi ne olarak görüyor? Terörist bir örgüt olarak görüyor.

-Haliyle oy verenler de ??

-Haliyle oy verenlerde aslında budur. Çok basittir bu mantık aslında. Siyaseten siz böyle bir siyaset yürütür ve topluma bu şekilde bir şey yaparsanız, nasıl diyeyim ya bu böyle bir kirlilik yaratırsınız, aslında eline silah verdiğiniz, sizler adına işte devletin gücünü diyelim sokaklarda göstermeye çalışan insan da, zaten yukarıdan gücünü almış oluyor. Referansını da almış oluyor ve o şekilde de bakıyor yani meselelere..

-İşin bir de şu boyutu var HDP ile PKK yi bir tutmak devlet açısından HDP yi terörize etmenin bir yoludur. Ama aslında realitede bu iki yapı arasında ilişki olması PKK yı legalize eder.

-Aynen öyledir çok çok kötü bir şey yapıyorlar aslında .. Ya aleyhlerine bir şey yapıyorlar. Oysa ayırıştırırsa daha farklı bir şey olabilir. Tabii..

- İnsan Hakları Komiseri gelmişti 15-20 gün önce..Dunja mijatovic .. o Nils Muiznieks'in yerine gelen Avrupa İnsan Hakları Konseyi'nin İnsan Hakları komiseridir. Bu yargı pratikleri üzerine konuşurken Ankara'da, bize de randevu vermişlerdi. İşte Demirtaş dosyalarını da görüşmek istiyoruz diye..Şey demiştim, yani aslında şu an bulunduğumuz yer, sizinle bu sohbetimiz bu iletişim tarzımız itibariyle biz terörist bir faaliyet içerisinde olabiliriz. Şaşırılmıştı falan.. Sonra bu şaşkınlığını dile getirdi..Şey dedim, Büyüka'da insanlar gidip öyle bir toplantı yaptılar bir otelde. Onun benzeri dedim. Hatırladı , Aaa evet, evet onunla aynı mantık.. Aslında Türkiye'de teorik olarak bir çok şeyi konuşuruz ama somut karşılığı hep vardır. Yaşanmıştır , vardır. Şu anda devam ediyordur. Yani yargılamalara baktığımız zaman çok şey değil..

Tabii.

İnsan hakları komiseri vardır gelmiştik. 15-20 gün önce dünya dünya Sevinç

Evet yerine gelen Avrupa İnsan Hakları insan hakları komiseri onunla konuşurken bile de randevu vermişler işte Demirtaş masal anlat.

Yani aslında

şu an bulunduğumuz yer sizin de bu Sohbetimiz bu iletişim tarzımız itibarıyla de biz ismi faaliyet içerisinde olabiliriz

sonra bu şaşkınlığını dile getirdi şey dedim yani Büyükada'da insanlar gidip böyle bir toplantı yaptılar Bir otelde anne benzer Evet yani evet Evet aynı mantık fazla Türkiye'de teorik olarak birçok şeyi konuşuruz ama somut karşılığı hep vardır yaşanmıştır vardır Şu anda devam ediyordu Bir yargılamalara baktığınız zaman çok teşekkür ederim